

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

Nr 2

Organ för Svenska Brandkårernas Riksförbund
Redaktion: Styrmansg. 1, Stockholm. Tel. 606308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner

1939
21 årgången

Organisationsplan för civila luftskyddet å mindre ort.

Enligt luftskyddsinspektionens anvisningar för luftskyddets ordnande, indelas sådana orter, "där mera omfattande planläggning av luftskyddet antages kunna komma ifråga" (luftskyddsorтер) i klasser. Av anvisningarna framgår emellertid vidare, att vissa åtgärder, såsom exempelvis mörkläggningen, berör *alla* samhällen och även den rena landsbygden. Vidare är det uppenbart, att om en orter betydelse och storlek ej i och för sig medför, att den ur *riksintressets* synpunkt har anbefallts såsom luftskyddsort, så bjuder klokhet och omtanke att såsom en *kommunal angelägenhet* av största vikt betrakta samhällets skyddsanordningar vid krig eller krigsfara.

Man må i detta sammanhang endast betänka, att samhällets ordinarie brandkår, där ofta både chef och manskapsstyrkan befinner sig i krigstjänstgöringsskyldig ålder, i stor omfattning kommer att inkal-

las i krigstjänst. Att vid krigsfall improvisera en ny brandkår, med nytt befäl och manskap, och med nya och mera omfattande uppgifter låter sig ej göra.

Mindre, tätbebyggda samhällen äro genom sin bebyggelse tacksamma mål för brandbombsanfall. Brandkårens effektivitet måste på denna grund upprätthållas under alla omständigheter, oavsett om samhället är luftskyddsort eller ej.

Vad i fortsättningen diskuteras såsom lämplig organisationsform för brandkåren i en mindre luftskyddsort (D) kan därför i huvudsak anses vara giltigt för vilken mindre ort som helst.

Enligt sammanfattningstabell över de olika luftskyddsåtgärderna framgår, att *följande anordningar äro obligatoriska* i luftskyddsorтер av klass C och D.

Det allmänna luftskyddet.

1. Alarmering.

2. Mörkläggning (orienteringsförsvarande anordningar).
3. Brandtjänst.
4. Sjukvårdstjänst.

Det enskilda luftskyddet.

1. Mörkläggning.
2. Brandtjänst.

Av ovanstående framgår, att bland de aktivt avvärjande luftskyddsorganen brandkåren och brandtjänsten överhuvud taget dominera.

Frågan om i vad mån även övriga i luftskyddstjänsten ingående detaljer behöva göras till föremål för mera detaljerad planläggning måste göras till föremål för prövning i varje särskilt fall. Ortens bebyggelsesätt och det eller de därav föranledda troliga anfallsmedlen äro härvid av avgörande betydelse.

Mindre samhällen av denna typ äga emellertid i regel ej några särskilda kommunala organ åt vilka exempelvis röjnings- och gastjänsten kan uppdragas, varför det synes lämpligast att dessa organ inträffa i brandkårsorganisationen, eller som den civila luftskyddsutredningen uttryckt saken — brandkåren sväller ut till en luftskyddskår.

Det må redan i detta sammanhang påpekas, att luftskyddschefen är den för planläggningen ansvarige, men att brandchefen är pliktig biträda med såväl planläggnings- som organisationsarbete. Luftskyddschef är som regel polischefen (landsfiskalen) i distriktet. Brandchefens planläggning måste därför ske i samarbete med luftskyddschefen.

I. De passiva åtgärderna.

A. Alarmeringsanordningar.

Ett befarat luftanfall kungöres dels genom meddelande om *luftfara*, som utgår till luftskyddschefer, militära anläggningar, aktiva luftskyddsorganisationer m. fl. Med-

delande om luftfara göres muntligt eller genom särskilda telefonsignaler. Om anfaller ej riktas mot viss ort, där meddelande om luftfara utgått, gives besked *luftfara upphör* muntligt per telefon.

Då luftanfall är förestående (inom 10 min.) gives signalen *flyglarm*. Då anfaller är överståndet gives meddelande *flyglarm upphör* till luftskyddschefen och andra myndigheter. Denne — eller hans ställföreträdare — giver så snart han efter undersökning funnit detta kunna ske meddelandet *faran över*.

Alarmeringsanordningarna bekostas av staten. Deras planläggning torde lämpligast ordnas av luftskyddschefen men i samarbete med lokala myndigheter såsom brandchefen.

Sirénanläggningar torde ej kunna påräknas för alla orter. Brandkårens alarmeringssiréner eller andra anordningar kunna i detta sammanhang med fördel tagas i bruk för alarmeringen även av civilbefolkningen, ofta därtill förstärkt med andra ljudapparater, såsom fabrikspipor, fartygstyfoner o. s. v.

I mindre ort, som ej är luftskyddsort, ligger det i brandchefens intresse, att från luftskyddschef söka erhålla alarmering och själv planlägga för samhällets alarmering och därmed också sin brandkårs samling till full beredskap.

Brandkårstyfon eller sirén kan då med fördel användas.

B. Mörkläggningen.

Man måste hålla i minnet att mörkläggningen avser att efter mörkrets inbrott låta hela landet ligga i mörker, med det undantaget att vissa större samhällen kunna tillåtas ha vissa mycket begränsade *vita ytterljus* brinnande under tiden trafiken är livlig, dock endast intill fara för flyganfall fö-

religger. För trafikreglering kan det dessutom bli nödvändigt att vissa yttre blå ljuspunkter, avskärade uppåt, få brinna även under flyganfall.

För det lilla samhället behöver nog endast ett fåtal blå lampor beräknas. Om några vita anses nödvändiga skola de kunna släckas samtidigt genom central anordning.

För brandkårens del innefattar mörklägningsplanen samarbete med luftskyddschefen så, att ev. ytterbelysning underlättar brand-

kårens samling till beredskapsplatser och till mörkläggnings av egna lokaler och anläggningar.

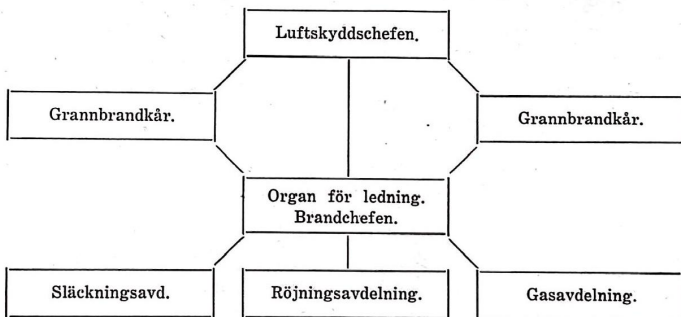
C. *Civilt befolkningens skydd.*

Det torde i det lilla samhället ej vara möjligt att ordna skyddsrum. Utrymning vid flyglarm till omgivande terräng anbefalles. Skyddsvärn eller skärmskydd kunna ibland vara till gagn. Under alla förhållanden måste i en lokal luftskyddskungörelse klart sägas ifrån, vart passiv civilt befolkning vid flyglarm skall taga vägen.

II. Det aktiva luftskyddet.

A. *Brandkåren.*

Först en schematisk organisationsplan.

1. *Luftskyddets ledning. Brandchefen.*

Förbindelse med luftskyddschefen måste alltid upprätthållas. Telefonvakt organiseras. Som reserv för skadad telefonförbindelse planlägges och ordnas ordonnans (per cykel, motorcykel e. dyl.).

Brandchefens *uppehållsplats* väljes så att goda förbindelser erhålles. Befinner sig luftskyddschefen i orten är brandchefens plats hos denne.

Hos brandchefen befinner sig en *ordonnansavdelning* exempelvis bestående av 5 ynglingar på cykel. Dessa användas för ordergivning

till brandkårens organ. Giv gärna skriftliga order.

2. *Släckningsavdelningar.*

Varje pumpverk, motor-, ång- eller handkraftdrivet, bildar grundredskapet i varje släckningsavdelning.

Inventera tillgången på pumpverk. Handkraftsprutor torde finnas i ett stort antal kyrkor — s. k. kyrksprutor — i vissa större gårdars eller företags ägo o. s. v. Undersök möjligheten av, att med enkla anordningar kunna nyttiggöra t. ex. matarpumparna till ångpanneanläggningar. Undersök om

ej vissa företag ha för driften avsedda tryckpumpar, som genom enkla anordningar kunna apteras till brandpumpar. Ångfartyg, som regelbundet trafikera hamnen, undersökas. Dessa ha ofta en eld-släckningspump. Gör övergångskopplingar till dessa.

För varje sålunda disponibel pump bildas en släckningsavdelning, men samhällets motorspruta (-or) blir givetvis huvudvapnet.

Bestäm de olika avdelningarnas samlings- och uppställningsplatser. Sprid avdelningarna. Välj dem gärna i glesbebyggda utkanter men dock så, att goda vägar leda till brandriskerna och vattentag.

Bestäm avdelningarnas materialbehov.

Härvid räknas:

För liten motorspruta:

slang minst 400 meter,

2 strålrör,

1 grenrör,

slangbindor,

stegar, yxor, bilar, lyktor m. m.

För stor motorspruta (över 1,000 lit/min.):

slang 800 meter,

4 strålrör,

2 grenrör,

slangbindor,

stegar, yxor, bilar, lyktor m. m.

För fast pump, fabrikspump, båtump etc.:

slang beroende på pumpens storlek, dock i allmänhet minst 300—400 meter,

2 strålrör,

grenrör.

För handkraftspruta med sugverk:

slang 150 meter,

1 strålrör,

10 hinkar,

stege, yxa, bilar, lyktor.

För handkraftspruta utan sugverk:

slang 60 meter,

strålrör,

stege, lyktor.

Bestäm personalbehovet:

För liten motorspruta:

1 befälhavare,

1 vice befälhavare,

2 maskinister,

6 man (2 grupper).

För stor motorspruta:

1 befälhavare,

1 vice befälhavare,

2 maskinister,

9—12 man (3—4 grupper).

För fast pump:

1 befälhavare,

1 vice befälhavare,

1 maskinist,

3—6 man (1—2 grupper).

För handkraftspruta:

1 befälhavare,

1 vice befälhavare,

3 eldsläckningsmanskap,

pumpmanskap i 2 avlösningar.

Sätt upp såväl materialbehov som personalbehov i en tabell, exempelvis såsom efterföljande.

Beräkna för personalbehovet gasmask till varje man.

3. Röjningsavdelning.

En röjningsavdelning i en mindre ort blir i huvudsak rekryterad med äldre yrkesmän. Dess uppgift kan bli: att riva skadad byggnad, att spränga byggnad för elds begränsning, att reparera trafikleder, kajer, stötta upp skadade byggnader, rädda av ras skadade samt att biträda var behov i övrigt kan föreligga.

Manskapsbehov:

1 befälhavare,

1 vice befälhavare,

12 manskap.

Redskapsbehov, exempelvis:

4 spadar,

3 spett,

3 yxor,

2 bilar,

2 hackor (korpar),

2 domkrafter,

sprängämnen,

sand och skärv,

pallningsvirke.

Avdelning	Placering.	Bemanning.																								
		Befälhav. v. Befälh. Maskinist	Manskap	Arbetare	Slang meter	Strålrör	Grenrör	Skarvstegar	Yxor	Bilor	Slangbinder	Lyktor	Kem. app.	Spadar	Spett	Hackor	Domkraft	Sand hl.	Virke	Klorkalk	Indiker.-v.	Sprutor	Dynamit kg.	Gaskläder		
<i>Ledningen.</i>	Brandstationen.	1		5							6															
<i>Släckningsavd. I.</i> Stora motorsprutan.	Brandstationen.	1	1	2	9	800	4	2	2	2	2	6	4	1												
<i>Släckningsavd. II.</i> Lilla motorsprutan.	Handl. Nilssons garage.	1	1	2	6	400	2	1	1	1	1	2	2	1												
<i>Släckningsavd. III.</i> Konservfabr. pump.	Konservfabriken.	1	1	1	3	300	1		1	1	2	1														
<i>Släckningsavd. IV.</i> Handkraftspruta.	Badhotellets garage.	1	1		3	12	100	1		1	1	1	1													
<i>Röjningsavdeln.</i>	Hamnboden.	1	1		12					2	2	4		4	3	2	2	10					5			
<i>Gasspanningsavdeln.</i>	Apotket.	1	1		1																2		3			
<i>Saneringsavdeln.</i>	Bloms villa.	1	1		10														100	1	4		12			
	Summa behov	7	7	5	21	40	1600	8	3	3	7	7	11	18	2	4	3	2	2	10	10	100	3	4	5	15
	Depåbehov						500																			
	Befintligt						2100																			
	Att anskaffa						900	6	2	3	7	6	6	9	2	1	2	1	1	0	0	0	1	0	0	
							1200	2	1	0	0	1	5	9	0	3	1	1	1	10	10	100	3	3	5	15

Redskapsbehovet torde utan svårighet vid luftskyddstillstånd kunna anskaffas från arbetsplatser o. s. v.

4. Gasspanings- och saneringsavdelning.

I tabellen upptages dessas materialbehov.

Det torde ej med säkerhet kunna påräknas att gasskyddskläder för alla erhållas från statens förråd. Undersök möjligheten av att utrusta dem med oljekläder och oljerockar.

När *planläggningen* nått den sammanfattande tabellens stadium, samråd med luftskyddschefen. Gör framställning med hans stöd om redskapsinköp. *Betänk att särskilt slang ej kan skaffas vid krigsfall*, och framhåll att förstärkning av brandmaterielen även kommer fredstjänstens brandskydd till fromma.

Håll sammankomster med grannbrandcheferna och delge dem Er organisation och tag del av deras, på det att all tänkbar hjälp må vara känd.

Gör med ledning av det utredda manskapsbehovet undersökning om, vilka personer som kunna påräknas.

III. Det enskilda luftskyddet.

Särskilt för att förebygga storbränder äro brandsläckningsavdelningar tillhörande det enskilda luftskyddet av nöden — dessa benämnas *husbrandvakter*.

A. Organisation.

Varje husbrandvakt består av tre man. Kvinnor måste i stor utsträckning komma att ingå.

Indela samhället i lämpliga hemskyddsdistrikt. I varje distrikt organiseras en husbrandvakt. På varje distrikt faller ett lämpligt antal fastigheter. I tätbebyggda delar kan måhända fem fastigheter vara lämpligt, i glestbebyggda tio. Välj för husbrandvakten en cen-

tral uppställningsplats i distriktet så att alla fastigheter kunna övervakas. Nattetid måste dessutom ronder göras.

B. Utrustning.

I varje fastighet uppställs en låda med 1 hl. torr sand, lämpligast i trappan.

För patrullen i övrigt beräknas:

1 pyttsspruta,

2 hinkar,

2 skyfflar,

2 svabbar (borstar e. dyl.),

Gasmask till varje man. Se i övrigt handboken.

C. Utbildning.

Utbilda med ledning av handboken ett lämpligt antal *hemskyddsledare* (kvartersinstruktörer).

Låt dessa redan i fred i sin tur inom dem tilldelade områden hålla små lektioner om brandsläckning, i gasmaskens skyddsförmåga och brandbombens oskadliggörande. Följ handboken.

Hemskyddsledarna åligger vidare att vid luftskyddstillstånd:

1. Omedelbart fullfölja utbildningen eller igångsätta utbildningen.

2. Efter brandchefens plan och med ansvar inför honom organisera husbrandvakterna och inspektera deras anordningar.

3. Rapportera när utbildning och organisation avslutats.

4. Vid luftanfall ordna samverkan mellan husbrandvakterna och enligt brandchefens direktiv disponera dessa för skydd av hotade fastigheter, mot flygeld etc.

D. Förebyggande åtgärder.

Organisera "rengöring" av vindar etc.

Försök få bort vedtravar, plank, div. upplag o. s. v., vilka understundom likt stubinträdar förbinda den ena brandrisken med den andra.

Intrussera företagare m. fl. för ett utökat hemskydd. *Grönvall.*

Tyfoner för brandalarm.

I ett välordnat brandskydd för landsbygden bör som ett viktigt element ingå anordningar för att på kortast möjliga tid kalla släckningsmanskaper till brandplatsen. Detta är utomordentligt betydelsefullt, om man med de enkla eldsläckningsredskap, som stå till buds skall ha utsikt att kunna kväva elden i dess linda.

För ändamålet finnas ett flertal olika för olika samhällstyper och organisationsformer passande typer av *elektriska brandsignalsystem*, genom vilka man från de inom ett område utplacerade brandskåpen direkt kan rapportera eldsvådan till en central punkt. Vid de enklare brandsignalsystemen får den alarmerande själv alstra den erforderliga signalströmmen, genom att kringvrida en induktor i brandskåpet, och dessa system arbeta sålunda utan akkumulatorbatterier. Vid större anläggningar levereras signalströmmen i stället av batterier och morseras av brandskåpen.

Som man på landsbygden i allmänhet ej har fast vid brandstationen förlagd yrkesbrandkår, måste brandsignaleringsanläggningen vidare kompletteras med en anordning för snabb *alarmering av brandmanskaper*, vilket dock lyckligtvis i allmänhet låter sig göra för en relativt ringa ökning av signalanläggningens kostnad. Vid alarmering av manskaper skiljer man mellan "lokal"- eller s. k. "stilla alarm", samt "offentlig alarm".

Vid *lokal alarm* bestå anordningarna av elektriska alarmklockor, som uppsätts i de olika brandmännens bostäder och helst även å deras arbetsplatser, samt anslutas till brandsignalet. Fördelen med en sådan stilla alarm är att allmänheten icke störes av alarmeringen, vilket är av särskild betydelse natttid. Å andra sidan kan den, då det icke alltid är ekonomiskt möjligt eller kanske icke ens tänkbart att uppsätta alarmklockor på alla brandmännens arbets-

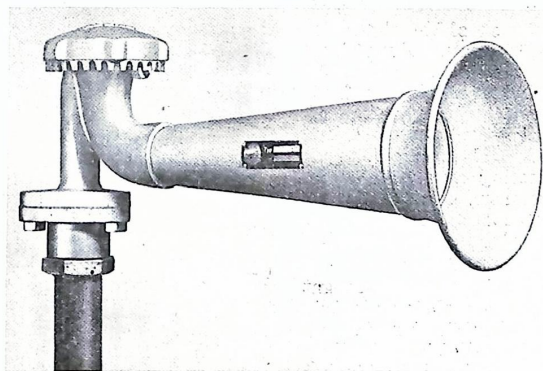

Fig. 1. Ny tyfon för brand- och flygalarmring.

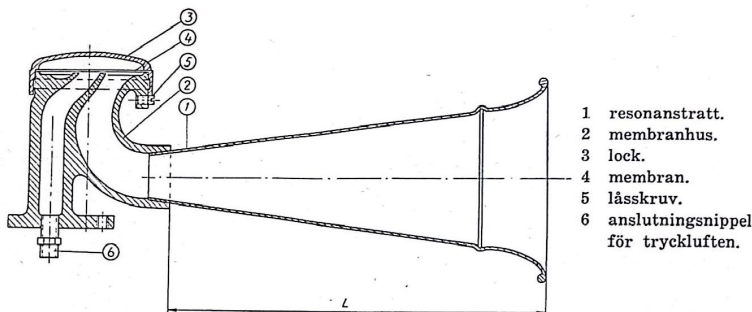

Fig. 2. Sektion av den nya tyfonen.

platser, ibland bli mindre effektiv vid alarmering på dagen under arbetstid. Man kan därför komplettera den med en anordning för offentlig alarm, som bortkopplas på natten, eller eventuellt helt ersätta den med en dylik, i vilket senare fall allmänheten dock får finna sig i att bliva störd även nattetid.

Den offentliga alarmen avser att medelst högljudsinalering (med tyfoner, elektriska sirener, ångvisslor, klämtning i kyrkklockor e. dyl.) påkalla allmän uppmärksamhet inom hela det område, från vilket brandmanskapet skall mobiliseras. Där brandmanskapet rekryteras genom allmän brandvårnsplikt är en sådan alarm den naturliga lösningen. Även inom samhällen med borgarbrandkår, där allmänheten alltså icke beröres av alarmeringen, kan man ofta finna sig i den störande inverkan, som en sådan alarm medför, och den mobilisering av nyfikna, som den åstadkommer, om man därigenom kan inbespara anordnandet av lokal alarm på de olika arbetsplatserna.

Vid val av lämpligt ljudaggregat för den offentliga alarmen, måste man först och främst se till, att man får tillräckligt kraftigt ljudstyrka och en sådan karaktär hos ljudet, att det verkligen alarmerar

folket inom det önskade området.

För att man skall kunna lita på alarmen, måste den dessutom under alla de tider, då den skall vara inkopplad, med säkerhet befinna sig i driftdugligt skick. Detta betyder exempelvis, att om en ång-

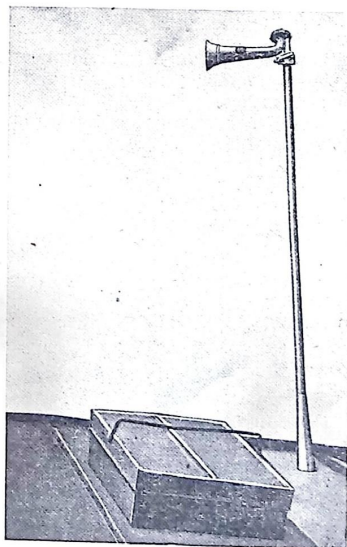

Fig. 3. Exempel på tyfonmontage vid sidan av en taklucka.

vissa skall användas för detta ändamål, man måste hava garanti för, att ånga av erforderligt tryck alltid finnes tillgänglig under de tider på dygnet, då man litar till den offentliga alarmeringen. Vidare bör man, liksom när det gäller brand-signalanläggningar, undvika att göra ljudaggregatets funktion beroende av det elektriska starkströmsnätet. På många ställen på landsbygden fränkopplas den elektriska kraften vid vissa tillfällen för översyn av ledningsnätet. Än värre är att eldsvådor ofta uppstå just i samband med kortslutning eller åskväder, vid vilka tillfällen samtidigt den elektriska kraftdistributionen kan störas. Av denna anledning bliva elektriska sirener mindre tillförlitliga just för brandalarmändamål.

Ett annat önskemål är att ljudaggregatet skall kunna startas så snabbt som möjligt, d. v. s. helst kunna fjärrutlösas från brandsignalcentralen eller telefonstationen, dit ofta meddelande om eldsvåda intelefoneras.

Som ljudaggregatet i allmänhet måste monteras utomhus på något tak, torn el. dyl., bör det dessutom vara av en enkel och driftsäker konstruktion, som icke erfordrar skötsel och eftersyn och vars driftsäkra funktion icke för mycket påverkas av tidens tand. I vårt karga klimat får man också särskilt tänka på att aggregatet icke får kunna blockeras av snö och is.

När det gäller brandskyddet på landsbygden, kommer man emellertid till syvende och sist tillbaka till ekonomifrågan. För att nedbringa kostnaderna för brandalarmeringen söker man att i möjligaste mån begagna sig av redan befintliga signalapparater. Så har man sedan urminnes tid använt klämtning i kyrkklockorna vid eldsvåda, ehuru denna metod ofta varken är snabb, bekväm eller särdeles effektiv. På sista tiden har e-

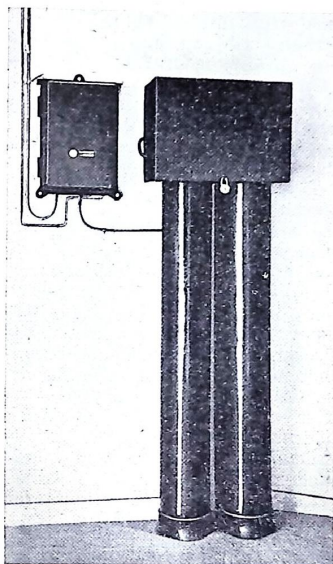

Fig. 4. Tryckluftsfaskor samt ventilskåp för fjärrstyrning av tyfonen.

mellertid, tyvärr kan man säga, ett nytt behov av högljudsinalering framkommit, nämligen för offentlig alarmering mot flyganfall, och här erbjuder sig på många håll en ny möjlighet att erhålla en bredare ekonomisk bas för anskaffandet av speciella alarmaggregat.

Om man skärskådar alarmproblemet för olika platser på landsbygden, med hänsyn till ovanstående synpunkter, visar det sig att *tyfonen* i många fall innebär en lämplig lösning. Den har också redan sedan gammalt erhållit stor spridning just för offentlig brandalarm. Sedan frågan om offentlig flygalarmering för något år sedan på allvar blivit aktuell i vårt land har dessutom tyfonen erhållit förnyad aktualitet o. genom samarbete mellan Telefonaktiebolaget L. M.

Ericsson och Kockums Mek. Verkstad undergått en teknisk överarbetning och anpassning för detta nya användningsområde. Det kan därför vara av värde att här nedan ägna tyfonen en närmare granskning, samt att undersöka i vad mån den blivit bättre lämpad för brandalarmering på landsbygden.

Tyfonens grundprincip och arbetssätt torde vara allmänt kända. En ström av komprimerad luft, ånga eller någon gas pressas genom ett rör mot en cirkulär membran, som är inspänd vinkelrätt mot rörmyningen, och i vila tillsluter denna. På grund av lufttrycket böjes membranen ett ögonblick ut från rörmyningen, så att en viss mängd luft utsläppes, varefter membranet ett ögonblick fjädrar tillbaka och stänger av utströmningen. För att få regelbundna luftsvängningar och alltså en konstant ton, finnes utanför membranet ett rör eller en tratt, i vilken luften råkar i resonans, så att stående ljudvågor uppstå. Härigenom hålles membranet i regelbunden vibration, så länge lufttrycket kvarstår i röret.

Konstruktionen är mycket enkel och robust, och helt och hållet utförd i corrossionsfritt material, som sålunda icke kan rosta eller erfordrar regelbundet återkommande målning.

Tyfonen innehåller endast en enda rörlig del, nämligen själva membranet, som vibrerar i luftströmmen, och är sålunda ej heller utsatt för risken att förslitas eller skära ihop. För att förhindra att membranet blockerar av snö eller is, har tratten på den nya tyfonen krökts i rätt vinkel uppåt mot membranet, som placeras horisontellt. Membranet har dessutom försetts med ett skyddslock, som samtidigt skyddar detsamma mot mekanisk åverkan och inträngande vatten. Tyfoner av denna typ ha underkastats långvariga prov i kylrum i L. M. Ericssons la-

boratorier vid temperaturer varierande mellan rumstemperatur och -40° C., och visat sig arbeta oklanderligt.

Ljudstyrkan för den nya modellen är densamma som för tidigare typer och motsvarar ungefär en 5 hkr:s motorsiren. Vid nyligen utförda prov med en tyfon i Uppsala, varom rapporter sedan ingingo från poliskonstaplarna inom olika distrikt i staden, hade alarmljudet tydligt uppfattats på ett avstånd av över 2 km. För flygalarmering i städer och större samhällen, ställer man emellertid betydligt högre fordringar än tydlig hörbarhet på ljudstyrkan, som i detta fall skall vara i stånd att pekalla ögonblicklig uppmärksamhet hos allmänheten trots närvaro av starkt gatubuller. Man brukar i sådana fall räkna med att ljudstyrkan på alla platser inom området skall uppgå till minst 65 phon, vilket erhålles inom ett område med 250 à 300 meters radie från tyfonen.

Tryckluften för blåsning av tyfonen tages från ställflaskor av standardtyp, laddade till 150 atm tryck och uppställda på lämpligt ställe nedanför densamma. De förbindas med tyfonen medelst ett kopparrör, som kan böjas och monteras lika lätt som en elektrisk blykabel. Standardflaskorna ha försetts med en extra säkerhetsventil för att eliminera explosionsrisken för den händelse eld skulle uppstå just i den byggnad, där tyfonaggregatet är uppställt. Uppvärmningsprov med dylika med säkerhetsventil försedda tryckluftsflaskor ha utförts vid flera tillfällen, senast av luftskyddsmyndigheterna i Oslo, och visat, att flaskorna tömmas utan att sprängas.

De sedan gammalt i marknaden befintliga typerna av brandtyfoner igångsätts för hand, genom att man öppnar en huvudventil vid tryckluftsflaskorna. Ett sådant

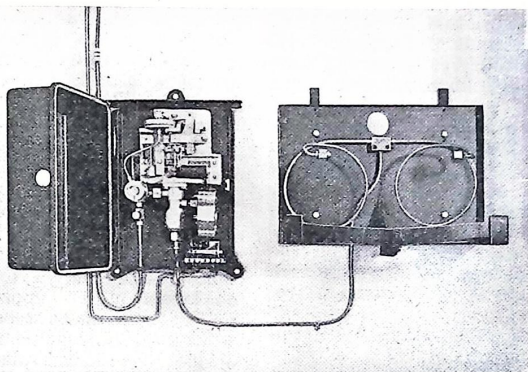

Fig. 5. Fjärrstyrningsventil och hållare för tryckluftsflaskorna.

aggregat är mycket enkelt och kan vara tillräckligt i många fall, exempelvis när man saknar brandsignalanläggning, och därför den, som vill alarmera en eldsvåda, i alla fall måste begiva sig till alarmaggregatets uppställningsplats.

För den nya typen av tyfonaggregat har i samband med omarbetningen av själva tyfonen även en *elektrisk ventil* konstruerats, som medför två stora fördelar: dels kan med denna tyfonaggregatet på elektrisk väg fjärrutlösas, och dels finnes möjlighet att avge olika signaler, genom att ljudet kan morseras. För flyglarm äro båda dessa egenskaper ofrånkomliga. Exempelvis har centrala Stockholm utrustats med 105 st. tyfonaggregat, som alla måste kunna igångsättas samtidigt och ögonblickligt, och vara i stånd att avge olika signaler för "flyglarm" och "flygfara över".

Trots att den elektriska ventilen skall kunna manövrera luft av 150 atmosfärers tryck har man genom användning av ett genialt länksystem och en hjälpkolv, som drives av tryckluften själv, lyckats åstadkomma, att magneten icke erford-

rar mera ström än som kan framsläppas över en vanlig telefonlinje. Genom att förbinda tyfonaggregatet med brandsignalcentralen eller telefonstationen medelst en telefonlinje, kan man alltså ögonblickligt starta alarmen från centralen. Den erforderliga strömmen är så liten att den kan tagas från torrbatterier, om akkumulatorbatteri icke redan finnes för brandsignalanläggningen eller annat ändamål. Man kan även utföra anslutningen så, att tyfonaggregatets signaler direkt följa de av det utlösta brandskåpet avgivna impulserna, och alltså anger brandplatsens läge på samma sätt som de i de olika bostäderna uppsatta alarmklockorna vid den lokala alarmen.

Om samhället eller det område man vill alarmera är stort, har man möjlighet att uppsätta flera tyfonaggregat, som medelst telefonlinjer förbindas med centralen, och härigenom få samtidig alarm över hela området.

Om tyfonaggregaten skola användas både för *brand- och flyglarm*, måste de kunna avge de för flyglarmering fastställda signalerna, som bestå av korta uppre-

påde ljudstötår under en tid av en och en halv minut för "flyglarm" och långa utdragna signaler och tysta uppehåll under samma tidsperiod för "flygfara över", och dessutom en tredje signal för brandalarm. För den sistnämnda kan man antingen bibehålla den nu brukliga kontinuerliga ihållande signalen, eller välja en annan från flyglarmeringen skild signal, exempelvis omväxlande korta och långa ljudstötår. Dessa morserade signaler åstadkommas av ett i en centralapparat placerat kamskivarelä.

När det gäller större flyglarmanläggningar brukar centralen dessutom utrustas med vilströmskontroll för ledningsnätet, samt automatisk kontroll av trycket i luftflaskorna vid de olika tyfon-

aggregaten, ävensom anordningar för att direkt från centralen prova och avlyssna signalerna från varje enskilt tyfonaggregat, vilket emellertid icke torde vara erforderligt för normala anläggningar på landsbygden.

Slutligen må omnämnas, att de nya fjärrmanövrerade tyfonaggregaten i utlandet även ha väckt uppmärksamhet såsom lämpliga för brandalarmering inom stora skogsområden, där elektrisk kraft icke finnes tillgänglig. Tyfonaggregaten kunna ju lätt uppställas var som helst och medelst billiga provisoriska telefonledningar sättas i förbindelse med centralen, varigenom möjlighet till ögonblicklig alarmering av hela området erhålles.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN.

Östergötlands Brandkårsförbund.

T. f. Brandkonsulent: Brandchef A. K:son Leijonhufvud. Exp.: Branstationen, Linköping. Tel. Brandkåren.

Arsberättelse för år 1938.

Förbundets styrelse har under året utgjorts av landshövding Karl Tiselius, ordförande, direktör Per Tollin, vice ordförande, direktör C. L. Sabelström, kassaförvaltare och godsförvaltare Åke Joachimsson, Linköping, samtliga valda för tiden intill årsmötet 1938, kantor K. A. Hedrén, Viby och kapten Johan Segerstéen, Hamra, valda för tiden intill årsmötet 1939 samt landsfiskalen C. G. Sundius, Valdemarsvik, och byggmästaren Karl Johansson, Väderstad, valda för tiden intill årsmötet 1940.

Suppleanter: Folkskolläraren Einar Wahlström, Ljungsbro, brandchefen Tore Nylund, Vadstena, brandchefen Henrik Karlsson, Borensberg och brandchefen Aug. Wallenthin, Motala.

Brandkårsförbundet kan med tillfredsställelse konstatera en fortgående utveckling av verksamheten till förminskande av brandskadorna å länets landsbygd. Att så kunnat ske får dock i stor utsträckning tillgodoräknas Östergötlands läns Brandstodsbolag, som genom välvilligt utanordnade anslag gi-

vit brandkårsförbundet tillfälle utöva undervisande verksamhet om eldsläckningsarbetets rätta utförande och att ekonomiskt stödja förbundets medlemmar. Sålunda har brandkårsförbundet även i år beretts tillfälle tilldelat 28 brandkärer vardera etthundra kronor i omkostnadsbidrag.

Dessutom har Brandstodsbolaget i och för nyanskaffning av brandredskap, reparationer m. m. lämnat följande bidrag till här nedan nämnda brandkärer:

Asby	2,100:—
Finspongs	5,000:—
Godegårds	2,500:—
Gusums	800:—
Horns	4,000:—
Krokeks	870,—
Linköpings	108:50
Mantorps	622:26
Motala sockens ..	2,000:—
Skedets	500:—
Vårdnäs	2,700:—

Summa kronor 21,200:76

Summan av de räntefria lån som Brandstodsbolaget under året beviljat brandkärer inom länet utgjorde kr. 18,700:—.

De till brandkårsförbundet anslutna brandkärerna disponerade vid årsskiftet ej mindre än 71 st. bogserbara motorsprutor, 17 st. brandautomobilar med fasta pumpar samt 40 redskapsautomobilar.

Nya motorsprutor har anskaffats av Asby, Grytgöls, Horns och Motala sockens brandkärer. Brandredskapsautomobilar av Horns, Krokeks och Vårdnäs brandkärer.

Vid årsskiftet voro till brandkårsförbundet anslutna 27 frivilliga brandkärer, 11 bruks- och industribrandkärer, 20 borgarbrandkärer samt 2 yrkesbrandkärer eller tillsammans 60 brandkärer.

Besök och organisationsarbete för bildande av nya frivilliga brandkärer har av brandkonsulenten verkställts i Asby, Reijmyre,

Skällvik, Strålsnäs och Tjällmo med resultat att Asby frivilliga brandkår var färdigorganiserad i december. Å övriga platser är organisationen ännu under förberedande.

Instruktionsföredrag rörande det förebyggande brandskyddet och åtgärder vid eldsvådor ha hållits vid Lunnevads Folkhögskola och vid lantmannaskolan i Omberg. (Brandkonsulenten var vid tidpunkten för skolföredragens hållande sjuk, varför brandchefen friherre A. Leijonhufvud anlätades för uppdragets fullgörande.)

Förslag och anvisningar för nyanskaffning av brandredskap samt övriga anordningar för brandskydd har såväl skriftligt som muntligt lämnats av brandkonsulenten.

Besök vid brandkärerna har förekommit 27 gånger, varav 24 företagits av undertecknad brandkonsulent samt 3 av brandchefen friherre A. Leijonhufvud. Vid besöken har förekommit inspektion, föredrag, instruktion och tillämpningsövningar. Där så lämpligt kunnat ske har två eller flera kärer övats samtidigt. I västra delen av länet där brandkärerna äro tätt belägna har i likhet med föregående år, en större samövning anordnats varvid 8 brandkärer deltog. Övningen var förlagd till Vallerstads gård och leddes av brandchefen, kapten E. Parment, Skeninge.

Under året har brandkonsulenten beretts tillfälle att besöka Riksförbundets konsulent- och årsmöte i Karlstad den 7—10 juli.

Skriftlig rapport över brandkonsulentens verksamhet har avgivits till brandkårsförbundets styrelse och till Svenska Brandkärernas Riksförbund.

Årsmötet hölls i Valdemarsvik den 28 maj under mycket stor tillslutning.

Efter samling och upprop å nya brandstationen hälsades mötesdel-

tagarna välkomna av fullmäktiges ordförande, folkskolläraren Wilhelm Laudon. Därefter gavs tillfälle bese brandstationen, vilken med sitt utmärkta läge, praktiska inredning samt den i redskapshallen befintliga moderna brandredskapen väckte berättigad uppmärksamhet och erkännande.

Demonstration av motorsprutor med skumsläckningsprov, anordnat vid hamnen, samt en av brandchefen, landsfiskal C. G. Sundius ledd instruktiv samövning med Valdemarsviks och Gryts brandkårer avslutade mötets första hälft.

Årsmötets förhandlingar avhölls i Folkets Hus under ordförandeskap av landshövding Karl Tiselius, som hälsade de närvarande välkomna. Landshövdingen frambar även förbundets tacksamhet för välvilligt mottagande i Valdemarsvik, och till alla som deltagit i dagens lyckade uppvisningar.

Vid årsmötet förestående val verkställdes medelst medgiven acklamation, varvid samtliga avgående styrelseledamöter återvaldes, nämligen:

till ordförande för tre år eller till årsmötet 1941 landshövding Karl Tiselius;

till vice ordförande under samma tid direktör Per Tollin;

till ledamöter i styrelsen likaledes för samma tid godsförvaltare Åke Joachimsson och försäkringsdirektör C. L. Sabelström;

till styrelsesuppleanter för ett år i följande ordning, folkskollärare Einar Wahlström, brandchefen Tore Nylund, brandchefen Henrik

Karlsson och brandchefen Aug. Wallenthin;

till revisorer kapten H. G. Clausen och friherre Gustaf Lagerfelt;

till revisorsuppleanter lantbrukare Josef Pettersson och kapten C. E. Parment.

Svenska Brandkärernas Riksförbunds medalj i silver jämte diplom hade på förslag av länsförbundets styrelse tilldelats brandförmännen vid Valdemarsviks brandkår Ture Schelin och Karl Karlsson, brandchefen i Hjulsbro frivilliga brandkår Filip Lindvall, vice brandchefen vid samma kår David Andersson samt medaljerna i brons jämte diplom till brandmännen i sistnämnda kår Karl Lindvall och Gunnar Eklund.

Ordföranden meddelade att brandkonsulenten J. M. Wahlström av hälsoskäl anhållit om avsked från sin befattning som brandkonsulent, att styrelsen beviljat det sökta avskedet och beslutat att föreslå brandkonsulenten till förbundets hedersledamot. Förslaget blev av mötet enhälligt bifallet.

Ett med stort intresse åhört föredrag om det enskilda luftskyddet samt planläggning för hemskyddskurser m. m. hölls av brandchefen friherre A. Leijonhufvud, Linköping.

Årsmötets förhandlingar voro härmed avslutade.

Östergötlands läns Brandstodsbolag gav därefter lunch på Stora Hotellet för samtliga mötesdeltagare.

Brandkårsförbundet har haft följande inkomster och utgifter:

INKOMSTER:

Kassabehållning från 1937	729:41
Influtna årsavgifter	590:—
Anslag från Östergötlands läns Brandstodsbolag	6,500:—
Sparkasseränta	25:33

Kronor 7,844:74

UTGIFTER:

Rese- och dagtraktamenten till styrelsen	259:35
Arvode m. m. till konsulent, sekreterare och kassaförvaltare..	1,050:05
Omkostnader vid årsmötet	50:—
Postporto och diverse utgifter	97:90
Olycksfallsförsäkringsavgifter	1,809:—
Anslag till brandkårer	2,800:—
Årsavgifter till riksförbundet	590:—
Kassabehållning till 1939	1,188:44
	<hr/>
	Kronor 7,844:74

Linköping den 31 december 1938.

KARL TISELIUS.

E. Wahlström.

Västerbottens läns Brandkårsförbund.

Brandkonsulent: Major K. Ekdahl. Exp.: Kungsgatan 41, Umeå. Tel. 2202.

Tvänne eldsvådor i Burträsk municipalsamhälle.

Den 8 januari kl. 20,30 kallades Burträsk brandkår per telefon till en eldsvåda i samhället. Eld hade utbrutit å vinden till en fastighet belägen i ett tätbebyggt område. När brandkåren efter ett par minuter anlände till brandstället, var huset med den i vinkel tillbyggda ladugården helt övertänt. Svag NO vind rådde. Medan motorsprutan forslades ned till den omkring 425 meter från eldhärden belägna Burträsket, beordrades en del av brandmanskapet tillse att alla innevånarna — 23 personer — räddit sig ut ur det brinnande huset samt hjälpa till att föra ut kreaturen ur ladugården. En slangledning utlades och grenades vid brandstället, varefter elden angreps från två håll. Det brinnande huset stod ej att rädda, utan inriktades släckningsarbetet huvudsakligen på att förhindra eldens spridning till närliggande bräd-

staplar, en snickerifabrik och ett färgeri, vilket senare låg i vindriktningen endast 3 m. från brandstället. Detta lyckades även. — Sprutan (Api 100) var i arbete 3 1/2 tim. Eldsorsaken var troligen en spricka i rökgången.

För brandkåren synes år 1939 bliva ett arbetsamt år, redan natten till den 10 januari kl. 1,30 alarmerades brandkåren ånyo. Denna gång till läkarebostaden. Vid ankomsten dit konstaterades att det brann i trossbotten mellan väningarna. Motorsprutan placerades även nu vid Burträsket, som omsluter samhället på tre sidor och erbjuder riklig vattentillgång, även om de grunda stränderna utgöra ett hinder och långa slangledningar upptill 1100 m. kunna erfordras. I detta fall låg brandplatsen 300 m. från sprutplatsen. Vatten släpptes dock ej på i slangarna, då det, för att undvika större vattenskador,

först försöktes med andra eldsläckningsmedel. En Successpruta kom därvid till mycket god användning. I avsaknad av gasmasker blev släckningsarbetet ganska krävande, emedan en intensiv rök utvecklades. Efter två timmar kunde brandkåren lämna brandplatsen, sedan bevakning kvarlämnats, med den tillfredsställelsen att stora värden räddats undan förstörelse och att vattenskadorna voro obetydliga.

Då Burträsk samhälle saknar slangtorn, är det, särskilt vintertid, svårt att få slangarna torra. Nu måste dessa forslas till ett 8 km. från samhället beläget kalk-

bruk för att torkas. Ovan relaterade eldsvådor visar med all tydlighet, ehuru brandkåren genom sitt raska ingripande förhindrade två tillbud till stora eldsvådor, huru nödvändigt det är att Burträsk brandskydd ytterligare förstärkes. Då anslag till ny brandstation beviljats och tomt inköpts är det att hoppas, att brandskyddet till våren skall vara fullt effektivt ordnat och kunna tjäna som ett föredöme för eldsläckningsväsendet i Västerbotten.

Erik Jonsson,
Brandchef.

MEDDELANDE.

Se upp med kromsyra!

I en litografisk anstalt inträffade nyligen ett eldsvädetillbud, vars orsaker kunna vara av intresse. Inom anstalten användes kromsyra (Cr O₃) i kristallform, och några få sådana kristaller hade tappats på golvet framför det skåp, inom vilket en glasburk innehållande kromsyran förvarades. I samma skåp förvarades även en del rengöringsmedel, bland annat rödsprit. Då en av personalen skulle tappa upp rödsprit från ett kärl till ett annat, kom han att spilla ut en del därav på samma plats på golvet, där kromsyrekri-

stallerna tidigare tappats, varvid den utspillda spriten omedelbart antändes.

Vid experiment, som senare företogs, visade det sig, att användning ej äger rum, om kromsyrekristaller påverkas av eldfarlig olja t. ex. av bensin, men att sprit, som spilles ut på ett underlag, omedelbart antändes, om den påverkas av endast en ringa mängd kromsyra. Att därför sprit och kromsyra böra förvaras i olika skåp faller av sig själv.

J. E. S.

Bilaga.

Med detta nummer av Brandkärstidskrift följer som bilaga ett meddelande från Arbetskommissionen.

NOTISER.

Avesta Brandkår 30 år.

Avesta brandkår har den 21 januari nått den stadgeade åldern 30 år. Med denne 30-åring förhåller det sig emellertid inte som med oss andra att vi bli oldboys när vi komma i de åren. Den jubilerande kåren blir i stället spänstigare för varje år som går. Vilket väl kan behövas, då antalet eldsvådor, eller åtminstone tillbud, befinna sig i stadigt stigande — 1938 var näranog rekordår ifråga om antalet uttryckningar.

En återblick på vad som hittills passerat i brandkårens historia kan säkert intressera. Inte för det kåren varit ute på några märkligare äventyr — om inte dit får räknas den gång, det var den 6 juli 1926, då den blev kallad till vattentornet, där rök trängde ut från taket och det vid närmare undersökning visade sig att "röken" var en stor myggsvärm — men kåren har i alla fall tagit åtskilliga nappatag med elden, och man kan på goda grunder anta att samhället i dag skulle haft ett betydligt annat utseende, om inte mannarna alltid varit så kvicka i vändningarna...

Alltså: första datum i brandkårens historia är den 27 dec. 1908. Då utsåg kommunalstämman grosshandlare E. H. Nyman till brandchef. Hr Nymans första åtgärd var att bilda en s. k. elitbrandkår på 15 man, och samtidigt inköptes en del redskap, bl. a. 400 meter slang, en fjädervagn, vattentunnor, kaskar och rockar m. m. Ersättningen till mannarna var ganska blygsam på den tiden, 5 kr. pr år och man samt 50 öre i timmen vid eldsvåda eller övning. Vattentillgången i samhället utgjordes av

gårdsbrunnar samt älven. Antagligen uppfördes vid denna tid även spruthuset vid Köpmangatan. Den trätrumma som där användes vid slangtorkning värmdes upp från en kakelugn, och som ett bevis på de "idylliska" tider som rådde kan nämnas att en man måste gå brandvakt så länge det var eld i kakelugnen. Alarmeringen var förstås heller inte lika modern som nu; den tillgick på så sätt att ett par cykelordonnanser skickades ut på Kungsgatan med var sitt signalhorn, varjämte järnverkets ångvissla sattes i gång — under förutsättning att man hade ångan uppe. För framforsling av redskapen till eldstället var det avtalat med ägarna av Stora hotellet, Avesta bryggeri och Avesta nya bryggeri att de skulle ställa fordon till förfogande. I ersättning hade de 10 kr. vardera.

Grosshandlare Nyman kvarstod som brandchef till den 1 jan. 1914, då den nuvarande brandchefen Gustav Nilsson, tog befälet. Vad hr Nilsson betytt för brandkåren kan knappast överskattas. Med stort intresse har han gripit sig an kårens uppgifter, vilka varit mångahanda. Det har nämligen gällt att inom ramen för vad ett litet samhälle förmår ekonomiskt organisera en tidsenlig och handlingskraftig brandkår.

1915 blev ett märkesår i kårens historia. Avesta fick då sin vattenledning, vilket betydde att brandväsendet kunde arbeta efter nya linjer. Brandmannarna kände nu på sig att de verkliga kunde utträtta något vid en eldsvåda. Nya redskap köptes för 4,000 kr., det

var 500 meter slang, strålrör, brandposthuvuden, utdragsstege och redskapskärra.

Regelbundna övningar började nu hållas och intresset växte. Samma år bildades Avesta brandkärs kamratförening, som alltjämt består, och denna beslöt bland annat att på frivillighetens väg samla ihop pengar till brandattiraljens förbättring. Genom fester och basarer fick föreningen ihop medel till brandtelefoner (som några år senare övertogs av staden). Vidare inköptes en av Stockholms slangkär utrangerad hästsvagn och slangkopplingarna utbyttes mot sådana av nyare modell. Sammanlagt förbättrades brandutrustningen under dessa år för 10,332 kr. Detta exempel från Avesta följdes senare av många andra borgarbrandkärer, eller elitkärer som det hette på den tiden. Med tillkomsten av telefonerna kunde brandkären och dess åkare alarmeras nattetid utan ångvisslan. Alarmen ombesörjdes av tjänstgörande telefonist. Till åkare eller körkarl, som inom 10 min. efter det brandsignal givits infann sig vid spruthuset med häst eller bil utbetalades belöningar. För första häst eller bil betalades 10 kr., för den andra 8 kr., för den tredje 6 kr. och för fjärde, femte och sjätte 4 kr. Dessutom utgick ersättning med 3 kr. för dag och 4:50 för natt för fram- och återforsling av redskap.

— Vår gamle kusk vid Avesta nya bryggeri, J. A. Östlund, slog oss alltid med förvåning, säger en av brandmanarna. Han var alltid förste man på skansen. I sporrsträck kom han ridande, ibland med två hästar. Han tog också i regel hem de första belöningarna. Det var fart på vår gamle vän Östlund och hans hästar när larmen gick. Han skötte sig som en brandkusk ska sköta sig och är värd inte bara kårens utan även hela samhällets honnör. —

Sedan hästarna försvunno var det inte ovanligt att mannarna fingo tjänstgöra som dragare av fordonen, vilket naturligtvis inverka- de menligt på kårens slagkraft. Så småningom blev det bättre tillgång på lastbilar. Tack vare generalkonsul Johnsons intresse för brandväsendet utökades 1917 kårens redskap med en motorspruta och en mekanisk stege.

På hösten 1932 flyttade brandkären in i sina nuvarande lokaler i stadshuset, och samma år togs brandtelegrafien i bruk. Våren 1933 fick kåren sin första brandbil, vilket medförde att brandförsäkringspremierna i staden sänktes med 5 proc. 1937 utökades eldsläckningsområdet med Grytnäs och Folkärna, vilka kommuner gemensamt skaffade en redskapsbil, en motorspruta och 700 meter slang. Dessa redskap få vid behov användas även inom staden. För närvarande väntar kåren på sin motorspruta, vilken är beställd och kommer när som helst. Sedan återstår önskemålet om en mekanisk bilstege.

Från den 1 januari 1914 har brandkären haft 197 utryckningar till eldsvåda eller tillbud därtill. Glädjande nog har ingen av kårens medlemmar varit utsatt för svåra olycksfall i tjänsten.

Bland de större eldsvådorna kan nämnas den som rasade i hyvleriet och brädgården d. 10 april 1917, då åtta slangledninglar lades ut. Den 16 juni samma år brann renseriet i sulfaten, också en kraftig brand. Den 5 aug. 1920 var det kolhusens tur. Vid det tillfället fick motorsprutan sitt första elddop, den gick utan avbrott i 26 timmar. Vid detta tillfälle blev en del av brandmannarna koloxidförgiftade. Den 29 dec. 1923 deltog kåren i släckningen av en stor eldsvåda i Säter och den 3 juli 1928 i branden vid Sjönsbosågen. Åren 1915, 1916 och 1922 förekom intet eldsvådetillbud. Under år 1938 var

kåren däremot ute inte mindre än 22 gånger.

Brandkåren har vid flera tillfällen fått mottaga gratifikationer för sitt arbete.

Avesta brandkårs 30-årsfest fick ett oväntat efterspel: ungefär när man var redo att bryta upp från familjefesten på pensionat Bergslagen kom brandalarm. Huvudstupa från festen fingo mannarna nu dyka in i ett eldhav. Och det var den andra nattliga eldsvådan på två dygn. Så nog är 30-årsdagen i kårens historia kraftigt understruken med rött...

Här ska berättas något om hur den gemytliga 30-årsfesten förflöt. Den började på stadshotellet, och mellan 40 och 50 personer voro inbjudna, bland vilka kunna nämnas kommunalborgmästare Erik Persson, inspektören i Städernas allmänna brandstodsbolag, ingenjör K. A. Janzon och brandchefen i Hedemora, handlanden Efr. Almborg. Vidare hade inbjudits gamla veteraner i brandkåren, bland vilka man såg flera som voro rikligt dekorerade på bröstet med medaljer.

Festligheten började med att brandstyrelsens ordförande, riksdagsman Sven Boman, bjöd välkommen och höll ett litet tal, i vilket han gick tillbaka en del år i Avesta brandkårs historia för att få relief till det jämförelsevis goda brandväsende staden har i dag. Bl. a. nämnde han att så sent som i slutet på 1800-talet anställde och avlönade samhället två brandvakter, vilkas enda uppgift inte gärna kunde bli annat än att konstatera att det brann — något organiserat brandväsende fanns inte.

Efter hr Bomans tal trädde ingenjör Janzon från Städernas allmänna fram, och även han gav en liten sammanfattande överblick av brandskydd förr och nu samt slutade med att ta fram några medaljer, som man ansett det lämpligt

att dela ut på denna högtidsdag. Och så fick kommunalborgmästare Persson på brandchef Gustav Nilssons kavajuppslag fästa en guldmedalj med inskriptionen "För mod i faror och medborgerligt nit". Samma medalj i silver tilldelades brandkårens gamle kusk från hästdagarna, hr J. A. Östlund. Slutligen fick vice brandchefen, förman K. Mouseng, en praktigt silverpokal med inskriptionen "För mångårig förtjänstfull brandman-nagärning". De på detta sätt belönade brandmännen hälsades med livliga applåder, och hr Nilsson framförde sitt och deras tack.

Vid den middag som därefter följde och under vilken Järnverkets musikkår under hr Bloms ledning underhöll med musik hade vältaligheten visserligen en smula svårt att komma igång men flödade senare så mycket rikligare. Kommunalborgmästare Persson hälsade de närvarande välkomna och tackade brandkåren för dess stora intresse för sina uppgifter. I fortsättningen talade skorstensfejarmästare And. Nordström, som bl. a. berättade något om forna tiders sotaroriginal i Avesta och betygade att samarbetet mellan brandkåren och honom alltid varit det bästa. Hedemoras brandchef, hr Almborg, slog an särskilt hjärtliga toner när han framförde en lyckönskan från stadens brandkår till "vår store bror", och han lovade att närhelst man i Avesta behövde hjälp skulle Hedemora brandkår sätta högsta fart. Avesta stadsfullmäktiges ordförande, förman C. F. Larsson, lyckönskade på stadens vägnar och gav ett erkännande åt den jubilerande kåren för nit i arbetet. Hr Larsson lovade att i händelse det kom förslag från brandkåren om förbättringar av stadens brandskydd skulle stadens fäder behandla dessa med välvilja. Förman Aug. Rundgren tackade på de avgående brandmännens vägnar

och uttalade sin förhoppning om att den goda kamratanda som alltid rått inom brandkåren måtte få fortleva. Ingenjör Janzon från brandstodsbolaget omtalade att han som brandskyddsman var årsbarn med brandkåren i Avesta och nämnde några siffror som belyste svenskt brandskydds utveckling. Relativt sett äro dock de resultat som nåtts inte särskilt lysande. Brandskadevärdena ha intë minskat under alla dessa år. Visserligen torde sammanlagda fastighetsvärdet ha minst fördubblats, men brandskador för ett värde av 30—40 miljoner kr. årligen i vårt land är mycket. Många eldsolyckor skulle aldrig behöva inträffa om det inte varit slarv och vårdslöshet med i spelet. Vi måste, yttrade hr Janzon, fortsätta arbeta på att hålla brandskadorna nere. Hr Janzon hade tidigare på dagen besett brandstationen i Ave-

sta och gav den ett gott betyg. Visserligen hade han hittat brister men också förtjänster, och dit räknade han alarmanordningen, som han betecknade som förstklassig. Brandchefen har, uttalade han, den rätta blicken för vad som bör göras, och visa stadens myndigheter förståelse för brandväsendets krav så är allt gott och väl. Siste talare var skolvaktmästare Fernström, som i egenskap av brandförsäkringsombud tackade för brandkårens alltid visade stora påpasslighet.

Därmed var den mera officiella delen av 30-årsfirandet tillända, och brandmannarna avtågade till pensionat Bergslagen, där de i kretsen av sina familjer fortsatte festen tills som sagt i den tidiga morgonväkten den röde hanen började gala...

A. P.

Bilaga.

Med detta nummer följer ett prospekt från A.-B. F. Reddaway & C:o, Stockholm.

Tidskriften utkommer med 12 nummer årligen.

Årsprenumerations sker direkt hos Centralstyrelsens Expedition, Styrmansgatan 1, Stockholm. Prenumerationspriset är 4: — kr. för enskilda exemplar och 2: — kr. pr ex., då minst 5 ex. samtidigt rekvireras.

Annonspriserna pr gång äro:

Första eller sista annonsidorna — efter överenskommelse.			
Helsida	60 kr.	Kvartsida	15 kr.
Halvsida	30 "	Åttondelssida	8 "

Vid annonsering minst 4 ggr lämnas 15 % rabatt.

Eftertryck ur tidskriften medges endast om källan anges.